

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimaoctaua. Quam magna, ac præcellens sit dignitas matris Dei, tùm Sanctorum Patrum testimoniis, tùm variis animi conceptionibus aperitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

actiones supponunt partes, quæ uniantur iam substantialiter, & intrinsece completas, & solum terminantur ad aliud completum, quod per earum coniunctionem reuolat: generatio autem terminatur ad hoc, vt suppositum, vel de nouo sit in se, vel de nouo sit completum substantiale naturæ sibi unitæ, vnde cum generatio Christi terminata sit ad suppositum diuinum Verbi, non secundum se præciè, cum illud sit æternum, sed ad ipsum, vt actualiter suppositans naturam humanam, consequens est vtracillime dici, Deum esse genitum ex Maria, & illam Dei genitricem esse, vno vero animæ cum materia non efficit, vt anima sit materia, vel homo sit aliqua pars.

D. Tho. 3. p. 4. et 4. 4.
Math. 1.
1. Ion. 6.
Math. 1.
1. Rom. 9.

Thomas, iudem Nestoriani, nunquam in sacra Scriptura legi B. Virginem matrem aut genitricem Dei appellati, sed Matrem Christi, aut matrem pueri, vt habetur Math. 1. sed huic obiectioni non aliâ censui responsionem exhibere, quam à D. Thoma præcitato loco traditam in hæc verba: *Licet non inueniatur expresse in scriptura dictum, quod B. Virgo sit Mater Dei, inuenitur tamen expresse in scriptura, quod Iesus Christus est verus Deus, vt patet 1. Ioannis ultimo, & quod B. Virgo est mater Iesu Christi, vt patet Math. 1. vnde sequitur ex necessitate ex verbis scripturæ, quod sit mater Dei, dicitur etiam ad Rom. 9. quod ex Iudæis est secundum carnem Christus, qui est super omnia Deus benedictus in seculis, non autem est ex Iudæis, nisi mediante B. Virgine, vnde ille qui est super omnia Deus benedictus in seculis, est verè natus ex B. Virgine, sicut ex sua Matre: cui sit honor, & gloria in seculis seculorum.*

Amen.

HOMILIA XVIII.

Quam magna ac præcellens sit dignitas matris Dei, tum Sanctorum Patrum testimonio, tum variis animi conceptionibus aperitur.

INTER stupeada illa Dei opera, quæ omnipotentiæ eius sublimius efferunt, illud semper in magnam admirationem me rapuit, quod Virginem ad celsissimam vnigeniti filij sui matris dignitatem euekerit. non difficile or mirabile quidem fuisse olim, centenarium senem ex nonagenaria, ac sterili anu generare, rubum flammis ardentem non comburi, virgam, in serpentem commutari, aquas in sanguinem conuerti, manum extra sinum prolatam lepra canescere, solem apud Aegyptios tenebescere, & apud iudæam splendere, mare videre Israelem, & fugere ab eo, Cœlum pluere panem Angelorum, rupes in fontes aquarum scaturire, testacea vala riuos olei sudare, ligno amaras aquas dulces reddi, incultam ac aridam virgam florescere & germinare; aquas Iordanis diuidi vt filij Israel sicco pede transirent, & mox in vnum coire, vt Aegyptios submergerent, solem in medio sui cursus sistere, vt bellanti Iosue longiorem redderet diem, & eundem decem gradibus retrocedere tempore Ezechia; maxillam asini velut fontem aquarum effundere; ferrum velut paleam in aqua supernatare, suauem auram in medio flammatarum perspire, quæ tres pueros refrigerabat. Verùm hæc omnia mirabilia, longe antecellit, quod Maria Virgo sit Mater Dei: ob id enim adeo stupebat Ieremias, vt diceret: *Nouum fecit Dominus super terram: samina circumdabit virum. quid quæso nouum magis, quam quod integerima Virgo manens pepererit vixam, stella protulerit solem, filia conceperit*

T t t cepere

ceperit partem creatura creatorem? unde cruditer Helychius Ierofolym. dixit: *Concepit, & vulvam non corripit; eduxit infantem, & verum signatum reliquit; lac suppeditaui, vbera tamen intacta seruauit; portabat puerum, puer tamen patrem humanum non agnoscebat, ager fructum edebat, & fructus creabat cultore, messem vedebat, quae semen non acceperat.* Contonant his alia D. Epiphanius in sermone de encomiis B. Virginis: *O femina sanctissima, quae exercitum etiam Angelorum in stuporem deduxisti, stupendum est miraculum in excelsis mulier amicta sole; stupendum miraculum, mulier gestans lucem in vlnis; stupendum miraculum, alter thronus Cherubicus; stupendum miraculum, mulieris filius, qui & ipse, & seculorum est Pater.* haec ille: Verum in admiratione, ac stupore quis dignum non putet, quod dum B. Virgo Mater sui patris efficitur, nuper omnia relata sacre Scripturae mirabilia excellentiori ac mirabili modo, in ea simul conflauerint? non certe sterilis anus, sed quod mirabilis est, integerrima manens Virgo generauit; non virga in serpente ibi est commutata, sed Verbum Dei caro factum; non aqua est versa in sanguinem, sed fons perennis aquae viue virginico sanguine purpuratur; non manus Moysis, sed omnipotentis Dei manus, extra sinum paternum prolata, facta est leprosa, iuxta illud Isaia: *Vidimus eum quasi leprosum.* Sol in altissimis lucens, humanitatis nebala in terris circumdatus obscuratur; caelum Mariae pluit non manna, sed panem verum & supersubstantialem, corpus Christi; vas veteri virginis intactum ex se profert illum, cuius nomen oleum effusum est; virga lesse absque humano cultore florem, non terrenum, sed caelestem, non marcescibilem, sed qui manet in aeternum, emisit; solem iustitiae decem lineis retrocedere fecit humanitate Deum induens, quae post nouem Angelorum choros decimam lineam attingit; rubum ardentem incombustum excellentius ipsa ostendit, dum virginis rubus mater aetatis fecundae calore non solum non

exustus, sed pulchrior prodiit; Oceanus mare diuinitatis non solum ab ea non aufugit, sed virgineo eius aluco se inclusit; petra Mariani veteri semen vitale nesciens, fontem illam aquae viuae ex se protulit, de quo Zacharias; *Erit fons patens domui David:* amaras aquas diuini furoris dulcissimis illis verbis: *Ecce ancilla Domini,* dulcorauit; diuisiones aquarum virginis & maternitatis Dei & hominis in vnum mirifice copulauit, dum manens Virgo, Dei & hominis mater est facta; ac tandem non feram, humile metallum, sed aurum omnium pretiosissimum, aurum iquam diuinitatis, aluco sui veteri supernatare fecit, quod omnia illa vetera prodigia atque portenta longe superat.

Hunc Sancti Patres sublimissimam hanc Dei genitricis dignitatem admirantes, mira eius encomia nobis scripta reliquerunt, quae inutili silentio minime praetermittenda putamus, quin potius quae nos ad eam magis illustrandam (Deipara adiuuante) excogitauerimus, mox adiungemus. In primis D. Bernardus in hunc modum loquitur: *An non Deum & hominum Angelorum Maria suum audacter appellat? de B. Virgo filium dicens: fili quid fecisti nobis? quis hoc id referentia audeat Angelorum? sufficit eis, & pro magno Causa habent, quod cum sint spiritus, & condicione, Maria Deipara & gratia facti sint, & vocati Angeli, testantur.* cap. 13. *te David: qui facit Angelos suos spiritus: Maria vero Matrem se agnoscent, maiestatem illam, cui illi cum reuerentia conueniunt, cum fiducia suum nuncupat filium.* Sc. hom. etiam super Missus est, inquit: *Est manus aliquod, D. Bern. habet quod mireris in Maria, scilicet cum virginitate super castitatem, quod si cuius sic mater, attendis, quod se sua super eius mirabili celsitudine ducet admiratio? nome ad hoc, vi te videas, nec satis possis mirari? non ne tuo, immo veritatis iudicio, illa quae Deum habuit filium, super omnes etiam choros exaltabitur Angelorum? ac tandem ait: *Ipsa est Virginitas vestra gloria singularis, & excellentis praerogativa Mariae, quod filium vnum, eundemque cum Deo Patre intruit habere communem* his accedunt alia egregia D. Anselmi, qui lib. de ex-*

Hesic. Ierof.
serm. 2. de
Deip.

D. Epiph. ser.
de encomiis
B. Virg.

Isai. 53.

Caus. 10.

Zach. 13.

D. Bern. ha.

cap. 13.

D. Bern. ha.

cap. 13.

D. Bern. ha.

cap. 13.

Ibid.

de excel. Virg. cap. 2. dixit: *Quantis*
de excel. Virg. hoc solum de sancta Virgine predicare, quod
cap. 2. Dei mater sit, excedat omnem altitudinem,
qua post Deum dici vel cogitari potest. & eod-
dem lib. cap. 3. hæc scripsit: Intendat mens
humana, & contempletur, videat & admi-
retur, unum filium sibi consubstantialem Deum
Pater genuit, hunc sibi iam Verbum, & in om-
nibus omnino equalent, non passus est reman-
ere solummodo suum, sed eundem ipsum vol-
uit, in rei veritate esse beatæ Mariæ unicum,
& naturalem filium, nec ita, ut duo essent, &
unus videlicet filius Dei, alius Virginis; sed &
unum uerum ipse, qui filius Dei, in una persona ef-
ficit filius Virginis, & qui filius Virginis, unus
& idem ipse est in una persona filius Dei.
quis hæc audiens non obstupescet, & quod
Deus tale quid velle poterit, non vltra omne
quod dici potest, admirabile ducat? Breuius
tamen D. August. serm. de Assumpt. ait:
Huius dignitatis effectum nec cor concipere,
in Assumpt. nec lingua valet exprimere Sed & Diuus Bo-
nauentura tantam, ac tam sublimem
centuit Mariæ Dei dignitatem, ut dicere
non ducitaret: Virgo est mater, qua ma-
iora, in Virg. a. rem Deum facere non potest; maiorem mundum
possit facere Deus, maior celum possit facere
Deum, maiorem matrem quam matrem Dei,
non possit facere Deus. Atque hinc est, quod
D. Thomas quandam infinitatem tribuit
dignitati matris Dei: prima enim parte
quæst. 25. inquit: Humanitas Christi ex hoc,
quod est unita Deo, & beatitudo creata, ex
hoc quod est fratris Dei. & B. Virgo, ex hoc
quod est mater Dei, habent quandam dignita-
tem infinitam ex honore infinito quod est Deus;
& ex hæc parte non potest aliquid fieri melius
eis, sicut non potest aliquid melius esse Deo.
His consonant verba Alberti Mag. sup.
alter. mag. missus, dicentis: Maior gratia non potest in-
ferri missus intelligi pro creatura communicari, quam esse
matrem Dei vnde sicut Historiographi
regnorum Hispaniæ referunt, Herculeum
in fine illius regionis duas celebres ere-
xisse columnas, cum hac inscriptione:
non plus vltra: ita Deus mihi fecisse vi-
detur, qui in virginea ac foecunda Ma-
riæ terra has duas virginitalis, & materni-

tatis columnas erigens, inscriptionem il-

lam apposuisse perhibetur: non plus vltra.

Certe si Christus Dominus vterinam

habuisset fratrem, magnam ille fratris

Dei dignitatem obtinuisset, ac multo il-

la excellentiorem esse matris Dei digni-

tatem, illud non obscure probat id, quod

relatio fraternitatis quandam æquali-

tatem, maternitatis verò quandam su-

perioritatem præfert, quæ specialem

præ illa excellentiam confert. Deinde S.

Antoninus huius maternitatis miram

dignitatem contemplans, in eam singu-

larem valde & ingeniolum cogitationem

incidit, ut beatam Virginem sacram Scri-

pturam viuam appellaret, quæ tanto ex-

cellentius Deum exprimit, quanto quod

viuum rem depictam superat, sic enim

ait: Verum quanto facta sunt potiora verbis,

vel scripturis, tanto sunt visenda maiora in

Maria, quam in scriptura per Deum: nam scri-

ptura dedit, ut de Deo loquatur, Maria con-

tulit, ut per eam Christus pandatur; ibi enim

multiplex regit figura, hic videtur enim Mariæ

caro pura, ibi pronuntiatur, hic ostenditur;

ibi latet in mortua carnis, hic patet in carne

monstrata, ibi dista sunt magna; hic facta

sunt magna, quia fecit (inquit) Dominus

magna, qui potens est: hinc est, quod sicut sa-

cra Scriptura cunctas refellit hereses, non se-

cus B. Virgo omnes illas præstigit, Ecclesia Ca-

tholica canente: cunctas hereses sola intermi-

stia in uniuerso mundo. vnde Diuus Bernar-

dus serm. de verbis illis Apocalyp. Si-

gnum magnum, ait: Sola contrariat uniuersam

hereticam prauitatem; alius enim de subitan-

de ver. Apoc. tia carnis sue Christum non edidisse dogmati-

zabat; alius non pauculi peperisse, sed reperisse

sibi abas; alius vel post partum viro cognitus

blasphemabat; alius Dei matrem audire non

sustinens, in agnum illud nomen, Theotocos, im-

piissime negillabat, sed contritus sui insidioso-

res, contulcati supplantatores, consutati deo-

gatores, & beatam eam dicunt omnes genera-

tiones. Denique S. Pater Bernard Senensis

cellitudinem dignitatis Dei Genitricis

obstupescens, hæc stupenda de Virgi-

ne matre loquens dicere non dubitauit:

Tt. 2. Sicut

D. Bernard.
ser. 61. de B.
Virg. c. 12.

Sicut diuina perfectiones omni intellectui incomprehensibiles sunt; sic perfectiones gratiarum, quas Virgo suscepit in conceptione filij Dei, soli intellectui diuino, & Christo, & sibi comprehensibiles existierunt. & quidem quod Deus generaret Deum, nulla requirebatur in Deo dispositio, cum ei ex natura conueniret, ut per viam nature intellectus produceret Verbum, per omnia sibi æquale, immò impossibile est quod non generet Deum propter suam facultatē, sed quod femina conciperet, & pareret Daniuum, est, & fuit miraculum miraculorum, oportuit enim (ut sic dicam) feminam eleuari ad quandam quasi æqualitatem diuinam, per quandam infinitatem perfectionum & gratiarum, quam creatura nunquam experta est. Unde (ut credo) ad illam abyssum insperatibilem omnium charismatum Spiritus sancti, quæ in beatam Virginem descenderunt, in hora diuine conceptionis, intellectus humanus vel Angelicus nunquam potuerunt attingere. hæc tenus D. Bernardinus.

Ceterum, ne solum antiquorum Patrum eloquia, sed & profana etiam gentilium monumenta tantæ matri inferuiant, non pudebit illud quod (Pierio Valeriano referente) de Deorum matre decepta gentilitas commentabatur, in medium profertre, sic enim profana in sacra conuertemus, ut illa quoque in Deiparæ Virginis laudem cedant. Pierius ergo

Pier. Valer.
in suis Hier.
pag. 576.

Valerianus in suis Hieroglyphicis refert, quod quamuis decepta gentilitas plures esse Deos falsò sibi persuasit, vnam tamē Iunonem omnium illorum matrem esse asseruit, quam in hunc modum describebat: Fœminam depingebat aureo fune inter cœlum & terram pendentem, excuius pedibus bina pondera grauitabant, quorum vnum altius eleuabatur, quàm aliud quia significabat aquam super terram. in hac Iunone Deorum matre veram Dei matrem descriptam intueor: sicut enim illa pendeat media inter cœlum & terram, ita B. Virgo adest nobis mediatrix inter Deum & homines; & sicut ex pedibus Iunonis duo grauitabant pondera, quorum vnum altius erigeba-

tur quàm aliud, ita ex pedibus B. Virginis (per quos affectus eius intelligo) duo amoris pondera pendeabant, primum quod ferebat illam in Deum, ut illum super omnia diligeret, secundum in homines, ut illis continuo beneficeret; illud tamen altius eleuabatur, utpote quæ præcepti dilectionis Dei super omnes creaturas omnium obseruantissima esset; quòd si Dea illa Iuno super terram & aquam suos pedes locare dicebatur, non incongrue id B. Virgini aptatur, Ecclesiastico in persona eius dicente: In fluctibus maris ambulauit, & in omni terra stetit: cū enim in maris procellis frequenter opituletur, & in periculis terræ præsto succurrere, ac pio matris affectu suis fauere alluescat, merito in fluctibus maris & in omni terra domicidium habere se profertur. Ut tamen ea, quæ hanc Dei matris dignitatem mirifice commendant, commemorare incipiã,

Eclesi. 4.

illud primum locum tamquam basim & fundamentum huius dignitatis obuiare arbitror, quod sanguis substantiam, quæ aliæ matres filiis suis exhibere solent ad eorum formationem, ipsa exhibuit Verbo diuino, ut caro fieret, ex quo tantum cum illo cōunctionem mutuauit, ut beatus Petrus Damianus non vereretur dicere: Cum Deus in aliis rebus sit tribus modis, in Virgine fuit quarto speciali modo, scilicet per se. de identitatem, quia idem est quod ipsa. hinc tunc.

B. Pet. Dam.

ser. de Assump.

num.

ceat & contremiscat omnis creatura, & vix andeat aspiciere tantæ dignitatis immensitatem. Et ne cuiquam excessisse videatur beatus Petrus Damianus, audiat D. Augustinum sermone de Assumptione Virginis dicentem: Caro Christi caro est Mariæ: quibus verbis non aliud docere volunt ij Patres, quàm substantiam illam, quam beata Virgo subintravit in Christi cōceptione, hypostaticæ vnionis vinculo vnitam fuisse Verbo diuino: existimo autem quod licet in aliis filiis plerumque substantia illa carnis à parentibus ei communicata, paulatim ex vi caloris natui soleat deperdi, illa tamen carnis substantia, quam beata Virgo Christo exhibuit,

D. Aug. ser.

de Assump.

Virg. c. 5.

Bd. 1.

num.

numquam fuit dimissa, aut continua caloris naturalis actione resoluta. quod ne mere gratis asseruisse videar, afferam auctoritatem D. Augustini, qui sermone de Assumptione dixit: *Caro Christi, quamuis gloria resurrectionis fuerit magnificata, eadem tamen mansit, quae suscepta est de Maria, probat & ratio ipsa ex verisimili coniectura: nam cum substantia illa delumpta esset expurissimis Virginis sanguinibus, & optime disposita, parum illius per calorem naturalem resoluissetur tempore infantiae Christi, quia tunc alimentum erat facile, & seculum sine resistentia conuertebatur maxime in Christo, qui temperatissimo cibo alebatur, scilicet, *Vbere de caelo pleno*, vt Ecclesia canit. de reliquo autem tempore vitae Christi sit similis coniectura, quia totum illud fuit tempus augmenti, aut status, in quo humidum radicale fere integrum perseverat, nulla totali illius resolutione facta, vt omnes fatentur: igitur substantiam illam carnis, quam Christus à Virgine assumpsit, nullo vnquam tempore dimisit.*

Secundum, quod dignitatē matris Dei ad caelum vsque extollit, illud potissimum esse arbitror, quod vt illam digne possideret, tam exuberanti gratia fuit cumulata, vt inter omnes creaturas beatissimae Trinitatis simillimam illam redderet: nam si gloria Patris est filius sapiens, manifestum est maximam esse aeterni Patris gloriam, talem ac tantum genuisse Filium; ecce Virginem aeterno Patri similem, cum eundem, quem ille ab aeterno, & ante saecula genuit Filium, ipsa in tempore vtero suo concepit; vnde sicut ille, Pater, haec certē aeternae sapientiae Mater esse perhibetur; si Filius itidem candor est lucis aeternae, & speculum sine macula, in quo Pater se ipsum intuetur, non secus beata Virgo, tamquam splendidissimum ac nitidissimum speculum, diuino Patris intuitu se obiecit, in quo propriam suam figuram impressit, hoc est, Filium suum, qui vt Pauli verbis loquat: *Splendor est gloriae, & figura substantiae eius*: ac tādē sicut

Spiritus sanctus vinculum est Patris & Filij, & medius inter ipsos amor, non dissimiliter beata Virgo mediatrix semper fuit apud Patrem, vt nobis conferret Filium & apud Filium, vt ad nos mitteret spiritum suum viuificantem, & apud Spiritum sanctum, vt nos coelestibus diuinæ suae gratiae charismatibus exornaret hinc acutimē Isidorus Ierosolymitanus libro de laudibus Virginis Mariam vocauit, *Trinitatis complementum*: quia praelecta fuit à Deo, vt Filium Dei carne induens, ac vera eius mater existens, his, quae à beatissima Trinitate circa generis humani redemptionem ab aeterno praedestina fuerant, perfectionem & complementum adhiberet.

Tertium deinde, quod magnopere dignitatem Genitricis Dei extollit, mira est excellentia filij: si enim verum est illud Prophetae: *Gloria eorum à pariu*, & ab vtero, & à conceptu: non potest non magna esse huius matris dignitas & gloria, cuius tam sanctus, ac tam sublimis nascitur esse conceptus & partus, maxime Christo Domino dicente, à fructu arborem esse cognoscendam: *A fructibus eorum cognoscetis eos*. Memini Plutarchum in Laconicis referre, quod saecinae cuidam se gloriati, pretiosissima habere aurea & argentea vasa, insignis quaedam matrona Lacena nomine, quatuor decoros, ac perbellos filios omnibus ostentans dixit: *Huiusmodi esse oportet honestae mulieris opera, hisque sese iactare*: si ergo pulchro quatuor filiorum partu Lacena merito se gloriari posse putabat, quanta quae sit gloria Virginis; quae non speciosum praefiliis hominum, sed ipsum naturalem filium Dei, perennem omnium bonorum fontem peperit: Enarraus Propheta Nathan singularia beneficia ex diuina largitate in Regem David diuinitus collata, illud supremum omnium esse affirmavit, quod ex genere eius decreuisset filium suum carnem assumere, atque adeo vnigeniti sui dignum parentem esse futurum: primum beneficium, regale sce-

Ibid. Ierof. lib. de laud. Virg.

Osee 9.

Math. 7. Plutarch. in Laconicis.

2. Reg. 22.

ptum commemorat: *Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ego vixi te in regē super Israel secundum, quod à morte, quam Saul ei inferre machinabatur, illum eripisset: Erui te de manu Saul: tertium, quod ei donasset domum & uxores, ac gētem tributariam Domini sui: Et dedi tibi domum domini tui, & uxores domini tui, dedique tibi domum Israel & Iuda: tandem vero illud tamquam supremum omnium beneficiorum subiungit: Et si parua sunt ista, ad iugiam tibi multo maiora: sed quænam fuerunt isthæc maiora? certe non alia, quam quæ ipse Dauid ex ore Dei refert: *De fructu ventris tui ponam super sedem tuam: si igitur esse Christi parentem à longe, adedò ut fuit Dauid (cum ab illo vsque ad Christi conceptionem copiosa illa generationum series, quam narrat D. Matth. intercesserit) tantæ dignitatis fuit, quis cellissimam matris Dei dignitatem non mirabitur, quæ tantam cum Christo affinitatem habuit, ut Ecclesia Catholica in hunc modum eam salutet: *Salve sancta parens enixa puerpera regem: parens quidem non à longè, ut Dauid, sed è propinquo, ædeo, ut illum vtero suo ex proprio sanguine conceperit, & ex visceribus suis illum pepererit.***

Psal. 131.

Matth. 1.

Quantum præterea, quod Dei Genitricis dignitatem apertè demonstrat, est cumulus prodigiorum, quæ in eius collatione diuina patrauit omnipotentia, nec non plenitudo gratiæ, quam diuina largitas in eam tunc infudit. Equidem si de prodigis sermo sit, Virgo integra virginitate concepit, Spiritus sanctus Virgine obubrauit, corpus infantis temporis puncto efformauit, & animam ei infudit, verumque cum Verbi diuini supposito copulauit, & Verbum caro factum fuit, infans absque vilo originali peccato plenus gratia prodiit, à puncto conceptionis viator & comprehensor extitit, merebatur enim ut viator, & Deum clarè videbat ut comprehensor. hæc tam portentosa miracula, in quibus alia penè infinita delitefcunt, in collatione dignitatis matris Dei

ad maiore eius commendationem facta esse perhibentur. quibus accitit exuberantior quàm dici possit, gratiæ infusio quæ B. Virgo fontè ipsius gratiæ intra viscera sua suscipiens recepit. Ad quam explicandam meminisse oportebit, quod Theodoretus super Exodum, quærens, quare Deus voluit apparere in rubo, non in cedro, cypressis, vel alia nobili arbore? respondet cum glo. Deum in rubo, non in alia pieta apparuisse, ne quis ex rubo posset Deum effigiate, tantam quidem dignitatem materia illa, in qua Deus apparuit, ex presentia ipsius Dei accepit, ut illam, velut Deum, voluissent homines adorare: non distimiliter ex reali presentia Christi, per nouem menses in vtero materno delitescens, talè gratiæ splendorem, ac tantam maiestatem B. Virgo mutuauit, ut antiquissimus ille Dionysius Areopagita assereret, quod nisi fides illi obstaret, tantam Deum B. Virginem veneratetur. Cum etiam ait sacer textus, rubum illum ardere, sed non consumi, singularem quandam beatæ Virginis excellentiam super omnes sanctos portendit. Alij enim sancti, etsi diuini amoris flammis aestuabant, peccata tamen venialia charitatis illorum feruore minuebant, at B. Virginis, dum amoris igne incalescebat, & charitatis flammis ardebat, nulla peccata venialia, quæ longè ab eo aberant, feruore eius absumere aut minuerè potuerunt, certè sanctorum nemo dicere audebit, numquam peccauit, dicente Ioanne: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seductimus, & veritas in nobis non est;* at B. Virgo dicens, numquam peccauit, non seducitur, sed veritas sincera in ore eius est.

Adhæc, illud miram Virginis sanctitatem apertissime detegit, ac Dei genitricis dignitatem mirum in modum exalcat quod ipsa heroicis suis operibus eam promeruerit obtinere; est enim laude dignius, quod quisque proprio labore & industria, quàm quod ex Principum mera liberalitate sibi comparat: ynde de Rege Siciliae

Siciliae Agathocle legimus in Apothematibus quod cum ex figulo ad regie dignitatis culmen ascendisset, iussit in abaco sua fictilia vasa ex luto inter aurea & argentea locati, quia (vt ibidem dicitur) non puduit pristinae fortunae, sed magis estimavit regnum virtute partum, quam si hereditate obuenisset: nam regem nasci, nihil magnum est, at regno dignum se praestitisse maximum est quod ad eum verum pertinet eloquentiae parens, vt ad rationem dignitatis pertinere arbitretur, habentem dignum esse illa; quapropter dignitatem in hunc modum definiuit: *Dignitas est estimatio quadam, qua sita claris gestis, magnificaque opinio beata igitur Virgo vt honorificentius Dei genitricis dignitate gauderet, illam (diuina gratia sibi opitulante) propriis operibus promeruit: sic enim loquitur E. clesia Catholica: Vt dignum filio tuo habitaculum effici mereretur. sic etiam loquuntur antiqui Patres; nam D. Aug. ser. de nat. Domini ait: Recale in lib. 1. *Isaie virginem, quam legisti, & gaude, quia tu esse meruisti.* idem D. Aug. serm. 10. de Natiu. Domini: *Talis eligitur Virgo de toto mundo, qua tantum haberet meritum, vt filium Dei D. Chrysost. in semetipsa suscipere. Diuus Chrysost. serm. de Circuli praesentatione: B. Mater vltra omnem humane naturae modum, modestiam, ac temperantiam excoluit, & ob id vniuersarum Dominum in vtero gestare promerita.* Diuus Hieronymus epist. ad Eustochium: *Tanta puritatis Maria existit, vt merito in l. veretur effici mater Dei: Diuus Gregorius in 1. Reg. cap. 1. lib. 1. Regum. An non sublimis Maria, qua vt ad conceptionem aeterni Verbi peringeret, merito in verticem supra omnes Angelorum D. Pet. Dam. choros usque ad solium deitatis erexit? B. Pet. Dam. ser. de nat. Damian ser. de natu Maria: *Ad instar celli plenitudinis totius diuinitatis meruit esse sacrarium, ac templum. Doctissimus Alcuinus, Caroli Magni quondam praceptor, lib. Trinit. ait: B. Maria fuit lana mundissima & in virginitate clarissima, & incomparabilis vniuersis, qui erant sub caelo, hominibus, et aequae talis, ac tanta, vt sola digna esset, qua nullus alius inueneretur, nisi augusta pra-***

dius dignitatis. eodemque spectat, quod Venantius Fortunatus in hac carmina cecinit.

Virginitas felix, quae parua est digna Tonantibus,

Quae meruit Dominum progenerare suum.

In eandem sententiam conspirant reliqui omnes Patres, D. Basilius homil. de humana Christi generatioue, D. Ambros. epist. 82. D. Bernardus ser. 1. de Assumpt. D. Epiph. haerel. 78. Honorius lib. de aeternis gaudiis, Euseb. hom. in Euang. fer. 3. aduentus, Magentius in cap. 1. de calogi, & Euthym. in exposit. Cant. super Magnificat. Quamuis autem non improbabiliiter Abulensis, Gabriel, & Maior in ea fuerint sententia, vt putarent, B. Virginem ex suppositione incarnationis a Deo iam praedefinita meruisse de condigno, vt potius ex ipsa, quam ex quacumque alia foemina Verbum diuinum carnem assumeret, Angelici tamen Doctoris S. Thomae, ac Seraphici doctoris S. Bonauenturae doctrinae magis consentiens, B. Virginem assero de congruo meruisse, vt Dei genitricis dignitatem obtineret: quod S. Thomas his verbis per docte explicuit: *Ex gratia sibi data meruit illum sanctitatis gradum, vt congrue posset esse mater Dei, ad quod sane nullus vnquam pertingere valuit, nisi sola B. Virgo; quia cum a Deo praedestata esset in vniuersum sui matrem, & vnicuique largiatur Deus gratiam accommodatam statui, & muneris suo, consequens est tot celestibus diuinae gratiae charismatibus illam locupletasse, quos opus erat ad hoc, vt si non de condigno, saltem de congruo, matris Dei dignitatem, & per consequens in eleuatisimo illo, ac supremo gratiae vniuersi hypostatice ordine immediate post Christum collocari promereret. Quidquid tamen sit de hoc, vel illo genere meriti, illud omnino certum est, beatam Virginem ratione huius maternitatis excellentissimum quendam, ac supremum dignitatis gradum inter puras creaturas attingisse, propter singularissimam, qua cum Deo habuit, coniunctionem: necnon etiam*

Tenar. Forz.

in lib. suorum Carminum.

D. Basil. ho. de hu. Christi gener.

D. Ambr. ep. 82.

D. Bern. ser. 1. de Assumpt.

D. Epiph. haerel. 78.

Honor. lib. de aeternis gaudiis.

Euseb. ho. 1. in Euang. ser. 3. aduent.

Magent in c. 1. de cal. c. 14.

Euthym. in exposit. Cant. sup. Magni.

Abulens. Paradox. 1. c. 34.

Gabriel 3. 4. art. 3.

& Maior. ibid.

certum est, ratione eiusdem maternitatis, ius habuisse ad bona omnia filij sui, superioritatemque quandam supra Christum obtinuisse, qualem habere decebat matrem respectu, sui naturalis filij: quod genus supremæ auctoritatis, ut potest supra Deum, adhuc in patria viget in Virgine, quia præterquam quod attinet ad matris dignitatem, morali modo consideratam certissimum est eam perseverare in Deipara, neque unquam fuisse imminutam, quia licet in triduo mortis Christi non esset hic homo, quem B. Virgo genuerat, verè tamen erat ille, quem genuit, hoc est, filius Dei habens unitas tibi partes illius humanitatis, quas ex Virgine accepit; præter hoc (inquam) exultimo beatam Virginem actu habere eandem realem relationem maternitatis, quam generando Christum sibi acquisiuit; licet enim in morte sua illam amitteret, in resurrectione tamen eam recuperavit, ut sic ex omni parte perfecta esset eius resurrectio, dum non solum resurgeret ea, quæ fuerat Christi mater, sed etiam formaliter in quantum mater. Ad quod facilius intelligendum, si fingeremus, quod nec B. Virgo, nec Christus obiissent, sed translati fuissent ad gloriam, tunc nullus sanè dubitaret adhuc in Virgine perseverare relationem maternitatis, eo solum nomine, quia semel Virgo genuit Christum: hoc autem æquè verum est, etiam si B. Virgo interierit, & postea redierit: igitur & nunc retinet in patria eandem maternitatis relationem, quam habuit in via.

Ad extremum id dicere non parcam, nonnullos graues Ecclesiæ Patres, nec non sapientes quosdam Theologos asseruisse, beatam Virginem non solum ad Christi generationem, tamquam veram ac naturalem eius matrem concurrisse, sed diuinitus etiam eleuatam fuisse ad hoc, ut tamquam Dei instrumentum humanam Christi carnem Verbo diuino uniret. ita expresse docuit Diuus Bernardus, dum ad Eugenium Papam scribens, Ma-

B. Bern. lib. 5. ad Eugen.

riam comparauit mulieri illi Euangelicæ, cuius meminit D. Matthæus cap. 13. quia sicut hæc tres farinae mensuras, aut tria fata commiscuit, atque contempauit, ita Maria Verbum diuinum, animam, & carnem, perinde ac tria fata, in unitate personæ Christi coniunxerit. Conspirat in idem D. Ambrosius, qui epist. 82. ait: *Per hominem, & mulierem caro creata est de Paradiso, per Virginem unita est Deo.* Anbertus etiam, qui ante sexcentos annos, egregios in Apocal. edidit commentarios lib. 2. de Mariæ humilitate hæc preclara scripsit: *O quam meruisti, à quam tuam beatam humilitatem in sacra Virgine ualidit quid in Virgine meruisti, nisi ut Deum humani coniungeres, ut uerbum carni unires: ac tandem Helychius hom. 2. de beata Virgine uocat illam instrumentum incarnationis: incarnatio autem Verbi cum formaliter consistat in unione hypostatice carnis cum illo, consequens est iuxta huius Doctoris sententiam Virginem fuisse instrumentum Dei ad attingendam prædictam unionem: quare cum concilium Toletanum VI. & X. efficientiam huius unionis soli Deo tribuunt, intelligendum est per illam exclusiuam non exciudere nisi casualitatem alterius causæ principalis, non causam instrumentalem.*

Porro tandem, ut quæ hucusque in commendationem maternitatis B. Virginis ediximus, magis stabiliantur, oportet uerba illa Christi Domini elucidemus, quibus eam deprimere uidetur: nam femina quadam in Christi honorem exclamante: *Beatus uenter, qui te portauit, & uerbera, quæ iuxisti:* ille continuo occurrit: *Quinimo beati, qui audiunt uerbum Dei, & custodiunt illud.* iuxta explicationem autem D. Augustini super Ioannem, perinde fuit, ac si diceret: *Mater mea inde felix est, non quia in illa uerbum caro factum est, sed quia habitauit in nobis, sed quia custodit ipsam uerbum Dei, per quod facta est.* & in lib. de sancta Virginitate inquit: *Beatio: fuit Maria percipiendo fidem Christi, quam concipiendo carnem Christi.* Abiecit etiam, ait idem *Pater*

Pater Augustinus propinquitatem maternam, cum dixit: *Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei?* & extendens manus in discipulos suos dixit: *Ecce mater mea, & fratres mei;* quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater & soror & mater est: quibus verbis D. Cyprianus sermone passione Domini censet similiter Christum prætulisse Matri auditores verbi, & pauperes spiritu. Verum hæc nihil profus dignitati Matris Dei derogant: primo, quia hæc bifariam potest considerari, aut per se sola præcisè, & ut conditio à gratia iustificante, vel ut includens illam tanquam dispositionem omnino condecentem ad talem dignitatem suscipiendam; si priori modo consideretur, nemo certe inficiabitur beatius esse habere gratiam iustificantem, quam esse matrem Dei, & in hoc sensu accipienda sunt præcitata verba Christi Domini, & in eodem intelligenda testimonia D. Augustini, & Cypriani in secundo aut sensu accipitur dignitas matris Dei, cum asseritur, omnem creaturam dignitate purè creaturæ 1620 intervallo antecellere: sic ut enim ratione vnionis debeatur humanitati Christi summa gratia, & gloria, ita ratione maternitatis Dei debetur Virgini (suo modo) insignis quædam, ac superabundans gratiæ plenitudo, ut exposuit D. Thom. 3. p. p. 7. art. 10. dicens: *In virgine fuisse plenitudinem gratiæ tali dignitati proportionatam: quo etiam modo D. August. dixit lib. de natura, & gratiæ: Inde nouimus tantam gratiam illi esse collatam, quia Deum concipere meruit, & parere: quibus consonant illa Sophronij serm. de Assumptione dicentis: Talibus decebat Virginem oppignorari muneribus, ut esset gratia plena, quæ dedit cælis gloriam, terris Deum.* Secundo possunt eadem Christi verba aliter in hunc modum explicari, ut consideretur Virgo tanquam mater Christi, ut homo est, præscindendo ab eo dignitatem personæ create, secundum quam considerationem certum est non habere Virginem dignitatem aliquam, quæ cum dignitate filio-

rum Dei valeat comparari, quia illo modo non consideratur, ut mater Dei: mulier enim, quæ Virginis vterum beatum dixerat, nihil certè de Christi diuinitate cogitabat: vnde antithesis illa: *quinimmo beati, qui audiunt verbum Dei: contrapositio fuit præcisè ad materitatem Christi, ut homo erat. Cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.*

Luce 11.

HOMILIA XIX.

De parua Virgo, vtero suo filium Dei concipiens, Speculo pulchre comparatur: quam metaphoram varijs animi conceptionibus locupletamus.

EVM quidem optimū maximum creaturarum esse speculum, in quo illæ ad viuū repta sentantur; è cōtra vero creaturas speculum esse Creatoris, in quibus variæ eius attributa effulgent, tum sacra cloquia, tum sancti Patres, ac profani Auctores contstantur. Salomon quidem verbum diuinum vocat: *Speculum sine macula Dei maiestatis: in quo (ut ait ibidem Nicolaus de Lyca) omnia relucent clarissime.* D. etiā Augustin. epist. 121. dixit: *Deus est speculum voluntarium; & si vult, videtur, & si nō vult, non videtur, imò etiam cum iam videtur, licet alioquin tunc necesse sit Trinitatem personarum videri, quia Deus speculum est, velut triangulare, tribus hypostasibus constans, adhuc tamen, respectu creaturarum in eo relucentium, voluntarium speculum existit, celans, vel manifestans eas videnti se, prout sibi libet. Creaturas deinde specula etiā esse, in quibus multiplices Creatoris perfectiones elucent, his verbis edocuit magnus ille Philosophus Trimegistus lib. 3. Pimandri: *Tota mundi conspiratio, & rerum pulcherrimus ordo contemplandi Deum suggerit materiam. est enim natura veluti liber diuinitate plenus, & speculum diuinorum, sed melius illo D. Paulus Rom. 1.**

Sapient. 7. Nicol. de Lyra super c. 7. Sap. D. August.

Trimegist.

D. Paulus Rom. 1.

V v v dicens: